

Gäller för: Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Giltig från: 2026-03-25

Innehållsansvar: Charlotta Lundh, (chajo18), Sjukhusfysiker 1:e

Giltig till: 2028-03-25

Granskad av: Peter Gjertsson, (petgj1), Områdeschef

Godkänd av: Boubou Hallberg, (bouha1), Sjukhusdirektör

Berättigandebedömning av medicinska bestrålningar

Syfte

Syftet är att ange grundläggande krav på att medicinska bestrålningar ska vara till nytta för patienten. En adekvat avvägning av nyttan och riskerna ska göras för alla typer av medicinska bestrålningar.

När den medicinska bestrålningens syfte är att bekräfta eller utesluta sjukdom ska bestrålningen ge information som påverkar behandling eller vidare handläggning av patienten.

Målet är att undvika onödiga medicinska bestrålningar.

Grundläggande principer för berättigandebedömning

Prövning av berättigande ska alltid göras för alla typer av medicinska bestrålningar. Prövningen av berättigande ska göras både på gruppnivå, t.ex. om ny behandlings- eller undersökningsmetod införs men även för den enskilda patienten innan bestrålningen äger rum.

Prövning av berättigande på gruppnivå ska göras utifrån vetenskap och beprövad praxis i samband med att nya metoder införs eller då införande av vårdprogram beslutas. Nyttan av bestrålningen ska vara utredd och riskerna ska vara kartlagda och invägda i bedömningen. I riskerna ska alla typer av risker, t.ex. användning av kontrastmedel, behov av anestesi och strålningsrisken vägas in. En metod som bedömts berättigad kan, om andra metoder har utvecklats där nyttan är större eller riskerna mindre, senare bedömas som oberättigad.

Resultatet av prövningen på gruppnivå ska vara dokumenterad. De metoder som används inom en verksamhet ska vara knuten till medicinsk frågeställning eller diagnos. Dokumentationen av att berättigandebedömningen är gjord kan t.ex. göras i metodbeskrivningen som är knuten till den behandling eller den undersökning som avses.

Prövning av berättigande ska göras innan beslut om bestrålning av enskild patient tas. Det ska i enskild verksamhet framgå vem som får besluta om den medicinska bestrålningen. För vissa typer av bestrålningar kan generella beslut fattas. Då ska det finnas dokumenterat under vilka förhållanden som bestrålningen är berättigad. Då kan bedömning av enskild patients bestrålning anses utförd om det i patientens hänvisning till undersökning eller behandling går att utläsa att bestrålningen är berättigad. Om bedömningen görs på detta sätt ska det finnas rutiner i verksamheten som beskriver vad som ska göras om det uppkommer tveksamhet vid bedömningen.

En medicinsk bestrålning kan inte anses vara berättigad om den medicinska bestrålningen inte är optimerad.

Ansvar

Verksamhetschef ansvarar för att riktlinjen efterföljs i den egna verksamheten och att rutiner införs i den egna verksamheten så att oberättigad bestrålning inte sker. Ansvaret ligger främst hos den organisatoriska enhet som utför den medicinska bestrålningen, dvs. har ansvar för utförande av behandling eller undersökning och därmed har det medicinska ansvaret för patienten då bestrålningen görs. Visst ansvar ligger också hos de remitterande enheterna och de instanser som inför vårdprogram som omfattar medicinska bestrålningar.

Omfattning

Denna riktlinje gäller bedömning vid undersökningar och behandlingar av patienter i verksamhet med joniserande strålning.

Relaterad information

Regional medicinsk riktlinje – Remissregler för bild- och funktionsmedicin

Rutin – Skydd av foster och det ammande barnet vid bilddiagnostiska undersökningar

Uppföljning, utvärdering och revision

Verksamheter som utför medicinska bestrålningar ska årligen göra utvärdering av berättigandebedömningen.

Avsteg från riktlinje dokumenteras i MedControlPRO.

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje

Gäller för: Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Innehållsansvar: Charlotta Lundh, (chajo18), Sjukhusfysiker 1:e

Granskad av: Peter Gjertsson, (petgj1), Områdeschef

Godkänd av: Boubou Hallberg, (bouha1), Sjukhusdirektör

Dokument-ID: SU9771-677637494-223

Version: 6.0

Giltig från: 2026-03-25

Giltig till: 2028-03-25